

2010

Årsrapport för projekt Trollsländor i Skåne 2009-2014

Ett samarbete mellan:

Naturskyddsföreningen
Skåne

Med ekonomiskt stöd från:

LÄNSSTYRELSEN
I SKÅNE LÄN

REGION SKÅNES MILJÖVÅRDSFOND

Samt kommunerna: Eslöv, Vellinge, Kävlinge, Lund, Lomma,
Landskrona, Trelleborg, Helsingborg, Svedala, Höganäs samt Ystad.

Magnus Billqvist, Linda Strand
och Linda Birkedal

Innehållsförteckning

Projektbeskrivning.....	3
Bokningsläget	4
2010 års aktiviteter	6
Hemsidan.....	6
Kvalitetssäkring	7
Arter 2009-2010	7
De mest rapporterade arterna 2009-2010.....	8
De minst rapporterade arterna 2009-2010.....	9
Nya arter under projektperioden	11
Intressanta fynd eller arter som vi vill uppmärksamma.....	12
Arter som saknas/efterlysningar inför säsongen 2011	14
Eslöv.....	16
Helsingborg.....	17
Höganäs	18
Kävlinge	19
Landskrona	20
Lomma.....	21
Lund.....	22
Svedala	23
Trelleborg	24
Vellinge.....	25
Ystad	26
Rapporter 2010	27
Tack till.....	28
Referenser	29
Bilaga: Ny inventeringsblankett för 2011	30

Projektbeskrivning

Projekt Trollsländor i Skåne 2009-2014 är ett inventeringsprojekt som drivs av Entomologiska sällskapet i Lund, Lunds Naturskyddsförening, Naturskyddsföreningen i Skåne och Studieförbundet Skåne-Blekinge under perioden 2009-2014. Inventeringen sker under fem år men projektet löper över sex år. Tanken med detta är att eventuella kunskapsluckor ska kunna fyllas under sjätte året. Projektledning består av Linda Strand (Entomologiska Sällskapet i Lund), Magnus Billqvist (Naturskyddsföreningen i Skåne) och Linda Birkedal (Lunds Naturskyddsförening).

Projektets huvudsakliga syfte är att förbättra kunskapen om den skånska trollsländefaunan samt stimulera intresset för natur och insekter hos allmänheten. Trollsländor är en väl avgränsad grupp som innehåller ett relativt sett litet antal arter vilka går att lära sig utan alltför stora förkunskaper. Deltagare i projektet kommer också att få fina naturupplevelser. Genom att kartlägga trollsländefaunan ökas kunskapen om arterna och uppföljningsbara mål kan sättas för att säkra deras framtid. Ambitionen är att många nya lokaler för olika trollsländearter kommer att hittas. När väl lokalerna är kända kan också populationerna bevakas genom uppföljning. Kanske kan detta femåriga inventeringsprojekt vara en inkörsport för att så småningom påbörja en nationell miljöövervakning av trollsländor?

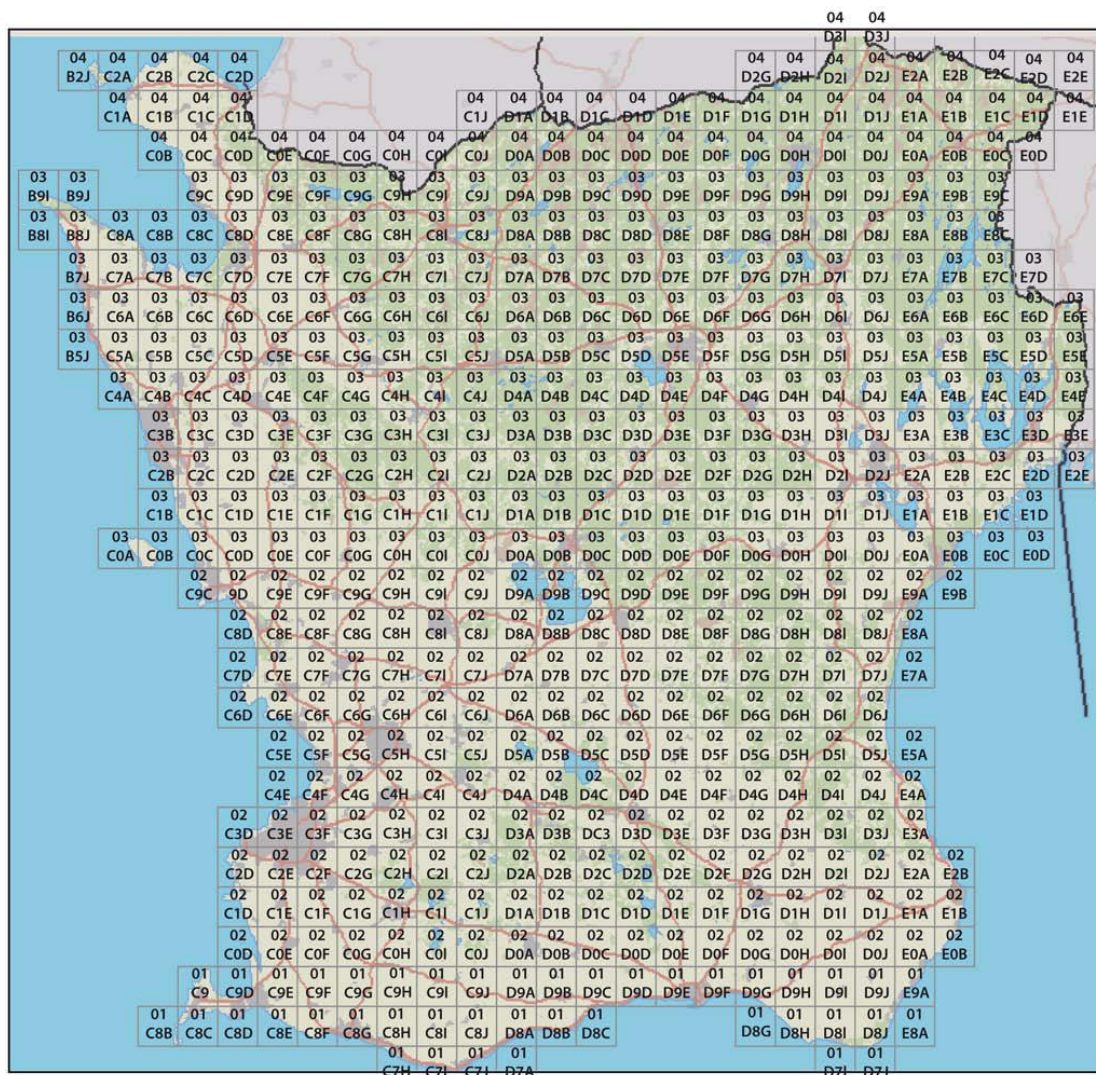
Själva inventeringen i Projekt Trollsländor i Skåne 2009-2014 sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsföreningen i Skåne, Studieförbundet och de skånska kommunerna Eslöv, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Trelleborg, Vellinge och Ystad.

Projektet är tänkt att mynna ut i en rapport/bok över Skånes trollsländefauna. Varje år kommer det att skrivas en årsrapport som deltagarna kommer få ta del av. Deltagarna väljer en eller flera 5 x 5 km-rutor (se figur 1) att inventera. Så många som möjligt av sju olika vattenmiljöer, beskrivna under "Biotopbeskrivningar" i manualen, identifieras i varje inventeringsruta och besöks vid minst tre tillfällen (för-, hög- och sensommar). Alla arter av trollsländor och antalet individer för varje art noteras och rapporteras sedan till Artportalens rapportsystem för småkryp under syftet "Trollsländor i Skåne". Projektet fokuserar främst på inventering av vuxna trollsländor, men det står förstås deltagarna fritt att inventera genom insamling av t ex larver och exuvier.

Alla deltagare i projektet erhåller boken "Trollsländor i Sverige – en fälthandbok", inventeringsmanual, inventeringsblanketter och kartor över sin inventeringsruta. All info går dessutom att hitta på projektets webbsida www.trollsländor.se. Dessutom anordnas exkursioner samt kurser i hur man går tillväga i fält, vid hantering och bestämning av trollsländor och hur man rapporterar fynd till Artportalen. Projektet blir det första i sitt slag i Skåne och som deltagare gör man därför en viktig insats.

För mer information, anmälan och bokning av rutor besök projektets hemsida:

www.trollsländor.se

Figur 1. De 503 skånska atlasrutorna.

Bokningsläget

Vid årsskiftet 2009/2010 var 175 rutor bokade. Ett år senare är 228 rutor bokade (31/12 2010) vilket är långt fler än vi vågat hoppats på. De bokade rutorna är fördelade på 109 bokare, varav minst 32 utgörs av kvinnor. Bland de 109 döljer sig dock par, skolklasser, studiecirkel, med flera så det verkliga antalet deltagare är i realiteten större.

Ingen ruta har ännu rapporterats som färdiginventerad. Första året förväntade vi oss det inte, eftersom de flesta har nöjt sig med att boka en eller två rutor och genom inventeringen lära sig trolsländorna. Vi hoppas fler finner det så pass givande att de bokar fler när de första är avklarade. Dock borde det nu efter andra säsongen finnas flera rutor som är klara. Det vi vet är att ganska många inte alls rapporterat, vilket kan vara ett resultat av att man tycker Artportalen är knepig att använda. Under kurser och på träffar har vi visat hur man gör, men fortfarande innebär det för många ett hinder. Ny version av Artportalen planerad under 2011 kan kanske vara den injektion vi hoppas på?

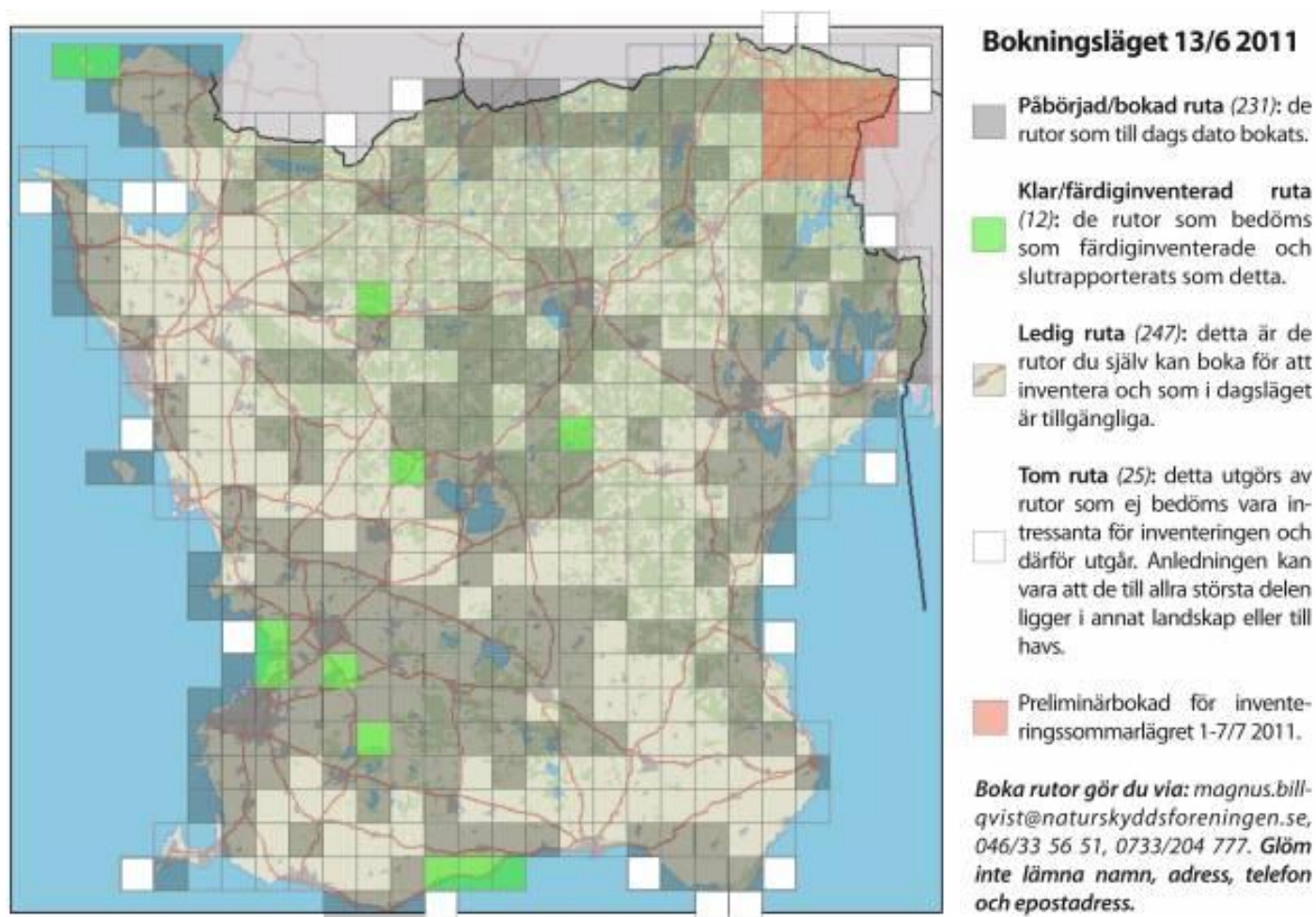
Med start 2011 kommer vi när det blir aktuellt att lotta ut priser bland de som slutredovisat rutor. Tabellen nedan kommer vi att byta ut till "Flest färdiga rutor" när detta är möjligt.

De tio som bokat flest rutor i dagsläget är:

Antal rutor	Namn
10	Bertil Möllerström
9	Mikael Svensson
9	Sigvard Svensson
8	Phil Benstead
7	Magnus Billqvist
6	Lars Jonsson
6	Linda Birkedal
6	Staffan Nilsson
5	Christer Bergendorff
5	Kristian Nilsson och Emma Jansson

Se figur 2 för bokningsläget vid årsskiftet 2010-2011.

Aktuella bokningsläget hittas här: <http://www.trollslandor.se/sida1.html>

Figur 2. Bokade rutor 2010.

2010 års aktiviteter

Under 2010 har projektet genomfört följande:

Studiecirklar i Malmö, Lund och Kristianstad.

9 maj Kickoff i Lund. (43 deltagare)

22 maj Exkursion till inventeringsruta söder om Degeberga. (22 deltagare)

2 juni Kurs i Kristianstad.

18-20 juni tredagars trollsländekurs.

3 juli Exkursion till inventeringsruta söder om Degeberga. (15 deltagare)

21 aug Exkursion till inventeringsruta söder om Degeberga. (20 anmälda, inställt p.g.a. dåligt väder)

12 dec Julfest för inventerarna

Under 2011 planeras följande aktiviteter:

8 maj Kickoff i Lund.

28 maj Exkursion till inventeringsruta på Kullaberg.

1-7 juli inventeringsläger vid Hjertasjötorpet i nordöstra Skåne.

2 juli Exkursion till inventeringsruta på Kullaberg.

21 aug Exkursion till inventeringsruta på Kullaberg.

11 dec Julfest för inventerarna

Hemsidan

Hemsidan www.trollslandor.se kom till i februari 2009. Aktiviteten har varit mycket större under båda åren än vi kunnat förvänta oss. På hemsidan hittar du bland annat länkar för rapportering, inventeringsmanual, bilder, uppgifter över bokade respektive lediga rutor, nyhetsblad, flygtider, kalendarium och kontaktuppgifter. Nytt för 2010 var bl.a. att vi startade en gästbok men det var ingen aktivitet så den har tagits bort igen. Som ni säkert har sett så har vi också en ny ingångssida (hemsida) som är gemensam för både projektet i Skåne och Östergötland. Linda Strand och Tommy Karlsson har nu sett till att de båda sidorna har samma design för att underlätta ytterligare för er användare. Ni kan alltid se, allra längst upp till höger, när hemsidan uppdaterades senast. Har ni synpunkter eller önskemål gällande hemsidan så önskar vi mottaga era synpunkter på linda@faunacoll.se . Alla synpunkter välkomnas!

Kvalitetssäkring

Alla observationer som rapporteras i Skåne under projektperioden kvalitetssäkras genom Artportalens validerarfunktion. Denna fungerar på så sätt att auktoriserade specialister ("validerare") granskar och bedömer fynd. För Projekt Trollsländor i Skåne verkar Linda Strand som validerare. Valideringen genomförs genom en dialog mellan validerare och rapportör där valideraren klassar fynden efter grad av säkerhet. Om belägg (bild eller insamlad slända) ej redovisats för rapporter av arter med beläggskrav i projektet eller för anmärkningsvärda fynd av andra arter (t ex från en helt oväntad miljö eller vid udda tidpunkt på året), klassas fyndet som **"Behöver åtgärdas/dokumenteras av rapportören"** och rapportören ombeds att dokumentera fyndet. Fynd som saknar belägg, men som utifrån miljö och tidpunkt sannolikt är riktiga klassas som **"Fyndet ogranskat, bedömt som rimligt/sannolikt"**. Fynd med annan dokumentation klassas som **"Fyndet säkerställt baserat på tillgänglig dokumentation"** och fynd där insamlat belägg eller bild har redovisats klassas som **"Fyndet säkerställt baserat på granskat belägg"**.

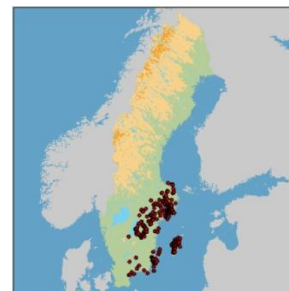
De arter vi vill ha belägg på är markerade med asterisk* i inventeringsblanketten och även här nedan. Observera att det finns en ny inventeringsblankett för 2011. Träffar man på en sådan trollslända bör man artbestämma den en extra gång och dokumentera fyndet väl genom foto eller belägg. Annars finns det risk för att vi inte kan tillgodoräkna fyndet. Vilka dessa arter är kan komma att ändras fler gånger under projektets gång, när vi får bättre kunskap om deras förekomst i landskapet. För att underlaget för detta ska vara ordentligt underbyggt är det extra viktigt att dokumentera dessa fynd. Håll utkik på hemsidan www.trollsländor.se under nyheter!

Arter 2009-2010

Under 2009 rapporterats 48 arter i Skåne, vilket under 2010 steg med tre till 51 arter. Mest spännande 2009 var populationen av **spetsfläckad trollslända** *Libellula fulva* som för första gången på över 70 år upptäcktes i Skåne. Vi efterlyste som ni kanske minns inför säsongen 2010 **griptångsflickslända** *Coenagrion armatum* och **bred kärrtrollslända** *Leucorrhinia caudalis* och båda dessa hittades mycket glädjande under året. Den tredje nya arten är **blå mosaikslända** *Aeshna affinis* som under 2010 sågs i landet (och Skåne) för första gången. Mer om dessa arter och andra som vi vill flagga för nedan.

De tio rutor där flest arter rapporterats, men inte nödvändigtvis av den eller de som bokat rutan, listas nedan. De flesta rutor, även dessa tio, har troligen någon eller några fler arter att bjuda på under 2011. De rutor som innehåller flest arter är inte oväntat sådana med många olika biotoper. Det borgar förstås för en mångfald av trollsländor, vilket också visar på betydelsen av att söka upp olika typer av vatten istället för många av samma typ. Besöker man 15 dammar i jordbruksmark ger de första 1-3 troligen samtliga arter som finns där. De andra kan besökas i mån av tid och ambition, men är de lika de första är det bättre att lägga den tiden på andra biotoper. Mer om detta återfinns i inventeringsmanualen som du hittar här: <http://www.trollsländor.se/trollslandemanual20100508.pdf>.

Den ruta som just nu är artrikast kommer när inventeringen är klar med all sannolikhet inte att utgöra den mest artrika rutan i Skåne. I rutan saknas till exempel rinnande vatten, vilket gör att 2-4 tänkbara arter lyser med sin frånvaro (som blå jungfruslända och flodflickslända). Det är troligen inte många, om ens någon, ruta som innehåller samtliga av naturtyperna vi presenterar i manualen.

De tio mest artrika rutorna 2009-2010:

Rutans nummer	Rutans namn	Antal arter	Inventerare
02C2I	Holmeja	34	Magnus Billqvist
02D5A	Revinge V	33	Jan Pröjts
03C96	Rössjön	30	Patric Carlsson
03D1E	Äsphult	30	Torgny Gustafsson & Ruth-Aimée Kornfeldt
03D0C	Fogdaröd	29	Andreas Oxenstierna
02C4H	Staffanstorp	28	Magnus Billqvist
02C5G	Trolleberg	27	Mayra Caldiz
03D0A	Munkarp	27	Lars Johansson
03D1A	Hallaröd	27	Richard Ottvall
03E3E	Valje	27	Christer Bergendorff

De mest rapporterade arterna 2009-2010

De fem mest rapporterade arterna är hittills ganska väntat **sjöflickslända** *Enallagma cyathigerum* (564 rapporter), **större kustflickslända** *Ischnura elegans* (483), **fyrfläckad trollslända** *Libellula quadrimaculata* (451), **ljus lyrflickslända** *Coenagrion puella* (416) och **brun mosaikslända** *Aeshna grandis* (404). Alla dessa är allmänna arter med stor utbredning, lång flygperiod och som dessutom är ganska enkla att artbestämma. De är också generalister och återfinns i de allra flesta biotoper.

Om vi istället ser på de arter som rapporterats från flest rutor, är ordningen något omkastad och någon art är ersatt av andra. Här är det istället **fyrfläckad trollslända** *Libellula quadrimaculata* (141 rutor) och **blodröd ängstrollslända** *Sympetrum sanguineum* (140) som är de mest förekommande. **Brun mosaikslända** *Aeshna grandis* (137) och **sjöflickslända** *Enallagma cyathigerum* (134) är även med här i topp fem medan **allmän smaragdflickslända** *Lestes sponsa* (131) är ny jämfört med föregående lista. Även blodröd ängstrollslända och allmän smaragdflickslända är generalister men har inte lika lång flygtid. Det kan föreligga en del felbestämningar av andra arter här, men inte i sådan utsträckning att det påverkar vår bild av dessa vanliga arters förekomst.

De tio mest rapporterade respektive mest spridda arterna 2009-2010.

Antal rapporter	Art	Antal rutor	Art
564	Sjöflickslända	141	Fyrfläckad trollslända
483	Större kustflickslända	140	Blodröd ängstrollslända
451	Fyrfläckad trollslända	137	Brun mosaikslända
416	Ljus lyrflickslända	134	Sjöflickslända
404	Brun mosaikslända	131	Allmän smaragdflickslända
403	Blodröd ängstrollslända	126	Större kustflickslända
398	Allmän smaragdflickslända	125	Ljus lyrflickslända
390	Mörk lyrflickslända	121	Tegelröd ängstrollslända
305	Tegelröd ängstrollslända	117	Höstmosaikslända
289	Höstmosaikslända	110	Mörk lyrflickslända

De minst rapporterade arterna 2009-2010

Om de minst rapporterade arterna är det värt att gå lite mer på djupet om. En asterisk* efter arten visar att vi har krav på dokumentation för att observationerna ska godkännas för publicering.

Vinterflickslända* *Sympecma fusca* (2 rapporter från 2 rutor) har rapporterats klart mindre än förväntat. Efter förra säsongen meddelade vi att fynd av denna art ska dokumenteras. Efter granskning av rapporterna finns det idag därför ännu färre fynd än de vi redovisade förra året. Det finns flera skäl till att arten inte hittats i den utsträckning som man kunde ha förväntat sig. Det första är förstås helt enkelt att den kanske är ovanlig eller att den inte uppmärksammas. Det kan också vara så, att vinterflicksländan, som har en tydligt utpräglad sydostlig utbredning (*se karta*), finns mest i delar av Skåne som ännu inte besökts i samma utsträckning som rutorna i västra Skåne. Våldigt få rutor i östra Skåne har nämligen bokats och från Danmark finns inga fynd alls, vilket kan ses som ett stöd för teorin att arten hittills saknas i västra Skåne. Vi skriver "hittills", då det mesta tyder på att den i övriga delar av det kända utbredningsområdet i Sverige utökar sitt utbredningsområde.

Grön mosaikslända* *Aeshna viridis* har under 2010 rapporterats från två rutor. Båda är från för arten klassiska lokaler: Ugglarps mosse (Trelleborgs kommun) och Bökeberg/Sjödiken (Svedala kommun). Eftersom arten utgör en av EU-arterna är vi extra måna om att få in rapporter om förekomster i Skåne. Därför får den som bokar en ruta där vi vet att "värdväxten" vattenaloe *Stratiotes aloides* finns, en särskild karta och flygfoto med växtens förekomst samt ett följebrev. Ännu har detta inte gett något resultat men vi har fler år på oss. Läger man ihop rapporter av grön mosaikslända i Artportalen med de data ArtDatabanken har så känner vi till nio rutor totalt (*ArtDatabanken 2010*). Men vi känner till minst 40 platser med vattenaloe som växer i 28 olika rutor (*Lunds Botaniska Förening 2009*)

så vi hoppas innerligt att rapporterna av grön mosaikslända i slutet av projektet återspeglar detta bättre än idag.

Förra årets roligaste fynd var (åter)upptäckten av en population **spetsfläckad trollslända*** *Libellula fulva* upp- och nedströms Stockamöllan. Den fanns där för ca 75 år sedan. Sandhall skrev 1994 (*Skånes Natur* 94:87) att den "Troligen fångades senast för ca 50 år sedan vid Rönne å invid Stockamöllan men syns i dag inte alls där. Övergödningen av Ringsjön har väl bidragit till att den dött ut". Efter att ha minskat och helt försvunnit i andra delar av Europa har arten återkommit ganska starkt på senare år. Orsaken är okänd, men det spekuleras i att bättre vattenkvalitet kan ligga bakom. Under 2010 sågs den åter i samma två rutor där den förefaller ha mycket livskraftiga populationer. I Östergötland hittades spetsfläckad trollslända på flera platser 2009-2010 för första gången sedan 1950-talet. Nu hoppas vi att den hittas på fler platser även i Skåne, till exempel i nordost, där den senast rapporterades 1955 vid Vånga (*ArtDatabanken* 2010).

Inga dokumenterade fynd av **mindre glanstrollslända*** *Somatochlora arctica* gjordes under 2010, men sent inkomna rapporter 2009 gör att vi nu har känd förekomst i tre rutor. Arten har ganska specifika biotopkrav och verkar vara känslig för igenväxning av de öppna myrar den föredrar. Den förefaller också vara ganska fåtalig och rapporteras sällan i mer än några enstaka exemplar. På bilden här intill ses typiskt, öppen biotop som dock visar ganska långt gången igenväxning. Det är en fas som innebär problem

för inte bara denna art utan flera andra, inte minst för fåglar som ljungpipare, grönbena och orre som alla visar tydligt minskande trender eller till och med har försvunnit som häckfåglar från Skåne. Mindre glanstrollslända har dock på andra håll, till exempel i Danmark och Holland, visat sig lägga ägg i väldigt små vattensamlingar som sådana som bildas på stigar. Vi tror därför att mindre glanstrollslända finns i fler lämpliga miljöer i åtminstone norra Skåne. Sen hoppas vi att biotoper som den på bilden restaureras i ännu högre grad än vad som sker idag, och särskilt i god tid innan successionen tillåts gå ännu längre. På Traneröds mosse (bilden) planeras som tur är en restaurering just nu.

Tvåfläckad trollslända* *Epitheca bimaculata* (6 rapporter från 5 rutor) är en art som kan vara vanligare än rapporterna visar. Detta för att den till mycket stor del flyger ute över öppet vatten och kan vara svår att lokalisera. De kommande åren får väl visa om vi har rätt. Ett tips är att åka ut med kanot eller båt, vilket också kan öka chansen att ta bilder. Vi ser gärna fler bilder av arten då en del av fynden inte är dokumenterade. Vi har dock viss förståelse för svårigheterna med att fotografera en art som flyger ute över öppet vatten. Ett tips är att besöka platsen när det blåser, då sländorna mer än annars tenderar till att sitta i strandvegetationen eller flyga inne i vindskyddade vikar där de kan vara lättare att nå.

Nya arter under projektperioden

Väldigt få fynd finns inrapporterade i Skåne sedan tidigare av **griptångsflickslända*** *Coenagrion armatum* som gått starkt tillbaka på kontinenten. Inga fynd gjordes 2009 varför vi i förra årsrapporten skrev, att *"griptångsflicksländan är sällsynt men vi hoppas att den inte är fullt så ovanlig som frånvaron av rapporter tycks visa. Arten har en mycket kort flygperiod och lever till stor del över vatten, där den gärna uppehåller sig i bestånd av starr, sjöfräken och vass och kan av den anledningen vara svår att lokalisera. Kanske kan bättre väder och ett mer riktat sök efter arten i lämplig miljö och under rätt tid ge resultat under våren 2010."* Under 2010 gjordes glädjande nog tio fynd i fyra rutor, men ingenstans med fler än enstaka exemplar. Griptångsflickslända är inte enkel att hitta, inte ens på platser man vet att den finns. Den uppehåller sig helst i vegetationen ute över vatten och flyger oftast inte högre än den omgivande vegetationen. Troligen är den mycket känslig för igenväxning och utdikning. Det finns äldre litteraturuppgifter från till exempel Silvåkra och Hallandsåsen (*Sandhall 2000*) så vi hoppas den hittas på fler platser 2011-2013.

Även **bred kärrtrollslända*** *Leucorrhinia caudalis* efterlyste vi förra året och skrev då, att arten *"är en aning speciell då den endast finns i fiskrika vatten (Sahlén, muntligen 2008). De flesta andra arter är känsliga för predation från fisk och undviker därför sådana vatten. Men bred kärrtrollslända är väldigt taggig som larv och därmed särskilt anpassad för att klara detta. Med andra ord kan arten åtminstone i teorin finnas i vatten där det finns ganska få andra arter trollsländor. I andra delar av landet ser man den ofta i ganska triviala skogstjärnar med näckrosor. Det vore extra kul att hitta arten under projektet då det nämligen inte finns några som helst rapporter inlagda på Artportalen från Skåne, men den har åtminstone funnits här tidigare. Som närmast finns den i alla våra grannlandskap och vår förhoppning är därför, att bred kärrtrollslända hittas i Skåne under 2010."* Under 2010 hittades den mycket riktigt och glädjande, men endast i en ruta (dock på två lokaler). Vi tror den finns på fler platser och att den kommer att hittas allt eftersom rutorna i skogsbygden i norra och nordöstra Skåne inventeras. Bred kärrtrollslända är för övrigt försvunnen från Danmark sedan början av 1900-talet vilket är ett av skälen till att vi inte tror den kommer att hittas i sydvästra Skåne.

Första fynden i Sverige av ***Aeshna affinis*** gjordes på tre platser i Skåne under 2010. På den ena platsen sågs även parning och äggläggning. Blå mosaikslända är en rörlig art som kan variera stort i antal mellan åren och kan nog påträffas var som helst, liksom andra mosaiksländor. De skånska fynden gjordes (1) vid en liten våtmark i inlandet, (2) i en ansamling av höstmosaiksländor i en trädgård i direkt anslutning till kusten samt (3) inne i en trädgård i Trelleborg. De närmaste åren får vi se om observationerna 2010 var av tillfällig art eller första tecknen på en kolonisation.

Intressanta fynd eller arter som vi vill uppmärksamma

Här vill vi uppmärksamma arter som är rödlistade, upptagna på EU:s habitatdirektivlista eller helt enkelt sådana vi vill uppmärksamma utöver de som tagits upp ovan.

Pudrad kärrtrollslända* *Leucorrhinia albifrons* (23 rapporter från 8 rutor) är upptagen i habitatdirektivet men vi vet ganska lite om dess förekomst i Skåne. Den har sedan tidigare endast rapporterats på Artportalen i två rutor, varför sex nya redan är ganska bra. De olika platserna skiljer sig mycket åt, allt från öppna, solbelysta dammar i gamla grustag till näringsfattiga, skogsomslutna tjärnar, så vi kan inte ge några speciella tips på vad arten föredrar i Skåne. Pudrad kärrtrollslända är sedan 1960-talet utdöd i Danmark vilket säkert gör att fynd i västra Skåne är särskilt intressanta för danska trollsländeintresserade.

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis* är upptagen i habitatdirektivet men förefaller inte vara så ovanligt förekommande i Skåne. Dock har den minskat kraftigt på kontinenten och därför håller vi ett särskilt öga öppet för rapporter av citronfläckad kärrtrollslända. Under 2009-2010 har arten rapporterats från nio nya rutor, det vill säga med ej tidigare rapporter i Artportalen. Detta gör att vi nu känner till den från minst 28 vilket redan är en fyrdubbling av de sju rutor som ArtDatabanken har i sina arkiv.

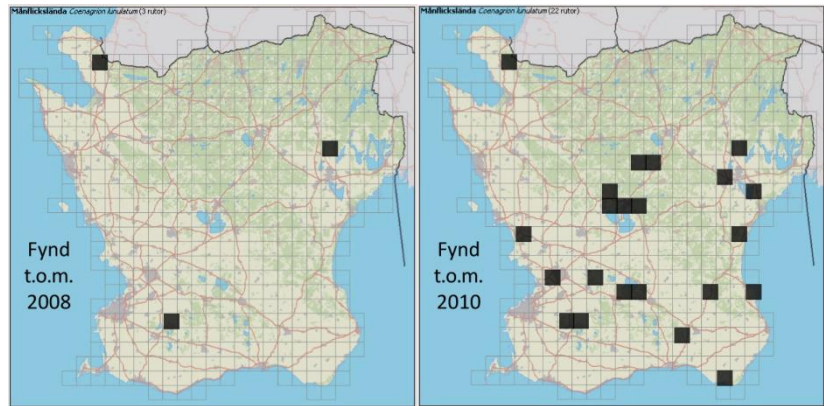
Starr- och gungflymosaikslända* *Aeshna juncea* respektive *Aeshna subarctica* är inte bara svåra att skilja på utan tenderar också att vara svårfångade, vilket många kan vittna om. Båda dessa arter bör vara mer förekommande än vad de verkar vara om man tittar på hur de rapporterades under 2009-2010: 42 rapporter från 27 rutor resp. 15 rapporter från 8 rutor. Detta lyser också igenom då tips på att skilja de stora arterna är något många önskat sig mer av under våra kurser och exkursioner. Tips om artbestämning finns i guiden till våra skånska mosaiksländor på hemsidan. Kontakta gärna oss i projektledningen om du är osäker eller vill ha hjälp med svåra arter som dessa.

Mindre kustflickslända* *Ischnura pumilio* (29/11) anses ha ökat kraftigt och från att tidigare ha varit rödlistad som VU ("Sårbar") försvann den ur rödlistan efter den revidering som presenterades i april 2010. Arten hittades i tre nya rutor 2009 och fem 2010 så förändringen av statusen i rödlistan verkar förnuftig. Samtidigt är det välkänt att mindre kustflickslända kraftigt kan skifta i antal mellan åren. Framtiden får utvisa om de senaste åren varit bra eller dåliga. Klart är att den under 2010 uteblev helt från minst en tidigare känd lokal, som torkade ut under den stundtals ovanligt heta sommaren.

Förra året förbryllades vi över förvånansvärt få rapporter av **kraftig smaragdflickslända*** *Lestes dryas*. Arten rapporterades endast sju gånger från lika många rutor och samtliga dessa rapporter omfattade endast 1-2 individer. Detta var överraskande för arten anses inte vara ovanlig. På grund av detta ville vi från och med 2010 att fynd av kraftig smaragdflickslända skulle dokumenteras. Under 2010 rapporterades arten glädjande nog från 14 rutor, vilket gör att det totala antalet nu är uppe i 20. Fortfarande är dock kraftig smaragdflickslända långt ifrån den vanliga art vi trodde den skulle vara. Inventeringsprojektet i Östergötland, som började ett år före oss (2008), har noterat samma sak men i ännu högre grad, med endast en handfull fynd de första två åren och inga alls 2010. Är detta en trend eller en tillfällighet, har arten gått kraftigt tillbaks eller har den aldrig varit så allmän som man utgått ifrån? Framtiden får utvisa detta, men vem kunde tro, att vi i Skåne skulle ha fler fynd,

lokaler och rutor med den i våra ögon betydligt mer sällsynta släktingen mindre smaragdflickslända *Lestes virens* (se nedan under "Ökande arter")?

Månflickslända* *Coenagrion lunulatum* var fram till och med 2008 endast rapporterad från tre rutor (se karta). Under vårt projekts första två år har den nu rapporterats från 15, vilket gör att det totalt nu är 18 rutor (se karta). Hur ovanlig månflickslända egentligen är återstår att se, men uppgifterna hittills tyder på att den inte är så sällsynt som vi kanske utgick ifrån.

Det finns minst sagt en rätt stor diskrepans i rapporteringen av **större ängstrollslända*** *Sympetrum striolatum* (61 rapporter/28 rutor) respektive **tegelröd ängstrollslända** *Sympetrum vulgatum* (305/121). Det är ett notoriskt svårt artpar, men bara en av dem ska dokumenteras. Frågan vi därför måste ställa oss är: föreligger här en faktisk skillnad i förekomst eller avspeglas här något annat, till exempel att det är svårt att dokumentera större ängstrollslända? Kontakta gärna oss i projektledningen om du är osäker eller vill ha hjälp med svåra arter som dessa.

Ökande arter

Mindre smaragdflickslända *Lestes virens* tycks vara lokalt mycket vanlig och på spridning, även om förekomsterna möjligen fluktuerar mycket mellan åren. Arten är en ganska sen nykomling i den svenska faunan som fram till 2008 var rapporterad från 14 rutor i Skåne. Enbart under vårt projekts första två år har den setts i 25. Av dessa är 21 nya, vilket tydligt visar artens expansion. Mindre smaragdflickslända var tidigare rödlistad som NT ("Missgynnad"), men har utgått efter den revidering av listan som presenterades i april 2010. Under 2009 krävde vi belägg av fynd på arten men från och med 2010 är detta inte längre något krav.

Det första fyndet av **mindre rödögonflickslända** *Erythromma viridulum* (74/26) i Skåne gjordes 2004. Sedan dess har den koloniserat främst hela sydvästra Skåne och ses där ofta i väldigt många exemplar. Under 2009 rapporterades arten för första gången även i nordöstra Skåne vilket med all tydlighet visar att dess framgångståg fortsätter. Den har nått även Blekinge så gissningsvis är det på grund av få bokade rutor i norr och nordost som vi inte hittills fått hela bilden klar för oss. Det eller så skyr arten skogsbygden.

Några ord måste sägas även om **kejsartrollslända** *Anax imperator* som rapporterades för första gången i Sverige under 2000. Nu är den enbart under projektperioden rapporterad från 70 rutor (203/70) och totalt från 85. De enda områden den hittills inte är rapporterad från är regioner som ännu inte verkar attrahera så många trollsländeskådare, som delar av

Österlen och Linderödsåsen. Rimligen finns den även där och troligen får vi under projektets gång se att kejsaren helt koloniserat Skåne.

Arter som saknas/efterlysningar inför säsongen 2011

Vi upprepar efterlysningen av **fjällmosaikslända*** *Aeshna caerulea* som enligt litteraturen ska ha funnits i Skåne. Den har dock, enligt Catalogus/Artportalen, aldrig observerats i vare sig Halland eller Blekinge och som närmast i norra delarna av Småland. Inga dokumenterade fynd med foto eller motsvarande av arten finns heller rapporterade på Artportalen från någon av dessa landskap. Men vi uppmanar alla med rutor i norra Skåne att även tänka på denna art under inventeringen. Tips om artbestämning finns i guiden till våra skånska mosaiksländor, som uppdateras under våren med *Aeshna affinis*, *Anax parthenope* och vassmosaikslända *Aeshna serrata*.

Det finns flera arter som aldrig eller mycket sällan rapporterats i landet men som vi förväntar oss fynd av under denna femårsperiod. Närmast står möjligen **vandrande ängstrollslända*** *Sympetrum fonscolombii*, som vi har flaggat för eftersom den sedan en tid finns med en population så nära som alldeles söder om Köpenhamn. Den har setts två gånger i Skåne, båda kring Simrishamn. Det lär bli fler. Första fyndet i Danmark gjordes 2003, sedan dess sedd på minst tio lokaler, där den nu även reproducerar sig. Minst fem fynd från Själland, varav två lokaler med reproduktion. Arten skyr inte bräckt vatten och kan därför kanske hittas i vatten längs kusten som andra arter undviker (t ex grunda laguner). Falsterbohalvön nästa? Andra arter som kan komma att hittas i Skåne de kommande åren är *Lestes viridis* *, *Crocothemis erythraea* *, **dvärgflickslända*** *Nehalennia speciosa*, **vassmosaikslända*** *Aeshna serrata* och *Anax parthenope* *.

Arter per kommun 2009-2010

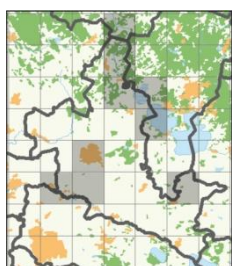
De kommuner som bidrar med ekonomiska medel till projektets genomförande är markerade med grön färg och presenteras lite mer utförligt nedan. Observera att Artportalen inte sorterar bort rapporter ej godkända för publicering så enstaka datafel kan tills vidare förekomma.

Nr	Arter 2009-2010	Kommun	Arter 1900-2008	Arter 1900-2010	Resultat
1	44	Kristianstad	38	44	+6
2	40	Lund	38	40	+2
3	39	Hässleholm	25	40	+15
	39	Höör	29	39	+10
5	36	Svedala	35	36	+1
6	35	Bromölla	13	37	+14
7	34	Osby	25	36	+11
	34	Båstad	23	36	+13
9	33	Simrishamn	31	36	+5
	33	Ängelholm	4	34	+30
11	30	Klippan	29	33	+4
	30	Staffanstorps	26	32	+8
13	29	Hörby	16	30	+14
	29	Sjöbo	22	29	+7
	29	Eslöv	11	29	+18
16	27	Kävlinge	25	32	+7
17	26	Svalöv	27	32	+5
	26	Malmö	19	29	+10
	26	Trelleborg	22	28	+6
	26	Tomelilla	6	26	+20
	26	Östra Göinge	6	28	+22
22	25	Helsingborg	20	29	+9
	25	Ystad	13	28	+15
24	24	Lomma	14	25	+11
25	22	Landskrona	16	24	+8
	22	Örkelljunga	6	23	+17
27	21	Skurup	5	21	+16
28	20	Höganäs	25	25	0
29	19	Bjuv	16	23	+7
30	8	Vellinge	13	15	+2
31	2	Åstorp	1	2	+1
32	1	Burlöv	2	3	+1
	1	Perstorp	0	1	+1

I genomgången nedan betyder en asterisk vid artnamnet* att arten ska dokumenteras med bild eller belägg för att kunna publiceras. Arter i **fetstil** är av någon anledning särskilt intressanta – läs mer om dem under rubriken **Arter 2009-2010** ovan.

Eslöv

Eslövs kommun har alla förutsättningar för att vara en av Skånes mest artrika kommuner vad gäller trollsländor, eftersom biotopvariationen är stor med allt från riktigt näringsfattiga gölar till näringsrika vassvikar. Detta märks redan, då det trots gott om lediga rutor redan rapporterats många arter. Förra årets roligaste fynd, återupptäckten av den tidigare från Skåne försvunna spetsfläckade trollsländan, är från Eslövs kommun. Under 2010 hittades mindre kustflickslända som fram till i april samma år var rödlistad men nu är borttagen därifrån, liksom för övrigt spetsfläckad trollslända. Något Eslövs kommun har bra med är arter som finns längs rinnande vatten. Av dessa är det hittills endast kungstrollslända som saknas, men den, liksom ytterligare kanske så många som tio arter med andra biotopkrav, tror vi kommer att hittas i kommunen under projektets gång.

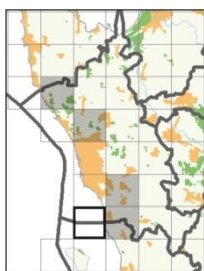
Totalt:	26 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	9
Undantagna:	0
Arter till 2008:	11
Arter till 2010:	29
Resultat:	+18

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
 Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
 Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
 Flodflickslända *Platycnemis pennipes*
 Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio**
 Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
 Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*
 Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
 Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
 Sandflodtrollslända *Gomphus vulgatissimus*
 Stenflodtrollslända *Onychogomphus forcipatus*
 Guld-trollslända *Cordulia aenea*
 Metall-trollslända *Somatochlora metallica*
 Myrtrollslända *Leucorrhinia dubia*
 Bred trollslända *Libellula depressa*
Spetsfläckad trollslända *Libellula fulva**
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Helsingborg

I Helsingborg är det fortfarande gott om lediga rutor, trots att ganska många trollsländeintresserade bor i kommunen. Förklaringen till detta är kanske att ganska få spännande biotoper finns kring staden och rutor bokas därför istället i första hand utanför kommungränsen. För inom kommunen ser det på kartorna ut som att den slättdominerade kommunen saknar flera av de biotoper vi eftersöker, som till exempel brunvatten. Däremot finns det flera rinnande vatten, och det tillsammans med att många rutor återstår att boka gör att vi tror att minst sju arter till kommer att hittas under projektiden.

Totalt:	21 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	4
Undantagna:	1
Arter till 2008:	20
Arter till 2010:	29
Resultat:	+9

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*

Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*

Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*

Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*

Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*

Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*

Större kustflickslända *Ischnura elegans*

Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*

Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*

Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Starrmosaikslända *Aeshna juncea*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Kejsartrollslända *Anax imperator*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*

Guldtrollslända *Cordulia aenea*

Metalltrollslända *Somatochlora metallica*

Bred trollslända *Libellula depressa*

Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*

Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*

Mindre sjötrollslända *Orthetrum coerulescens*

Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*

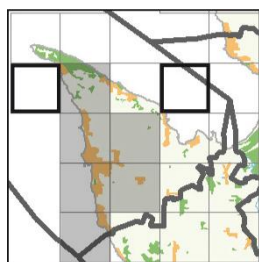
Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*

Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*

Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Höganäs

Större delen av Höganäs kommun är bokad, men förhållandevis få fynd är ännu rapporterade. Trots det har 25 arter setts, vilket motsvarar antalet som tidigare är rapporterade från kommunen. Det gör att Höganäs kommun är den enda kommunen i Skåne som hittills inte ökat sin artskörd under projektets första två år. Vi tror det förändras under 2011, inte minst som projektets årliga exkursioner går till en ruta på Kullaberg. I kommunen saknas några av de biotoper vi eftersöker, som till exempel brunvatten. Däremot finns det flera rinnande vatten, och det tillsammans med att en del rutor återstår att boka gör att vi tror att minst elva arter till kommer att hittas under projektiden.

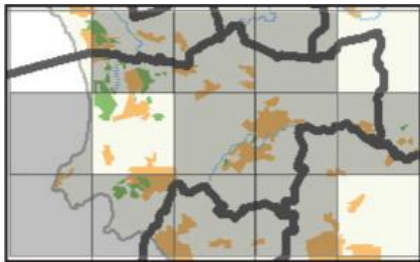
Totalt:	15 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	6
Undantagna:	2
Arter till 2008:	25
Arter till 2010:	25
Resultat:	+0

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio**
 Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
 Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*
 Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*
 Bred trollslända *Libellula depressa*
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Kävlinge

Kävlinge är till stora delar en jordbrukskommun med lite skog och ganska få våtmarker. Ändå har flera roliga fynd gjorts och ganska många arter har rapporterats. De allra flesta är dock rapporterade från samma ruta och från de flesta andra har vi ännu inte några rapporter. Populationen av pudrad kärrtrollslända i Jordbrodammen som hittades under 2009 är den enda kända i hela sydvästra Skåne. Den är känd från endast åtta övriga rutor i hela Skåne och är med på EU:s habitatdirektivlista så alla fynd är av stort intresse. Vi tror att ytterligare minst sju arter bör kunna hittas i Kävlinge kommun, inte minst sådana som finns längs rinnande vatten.

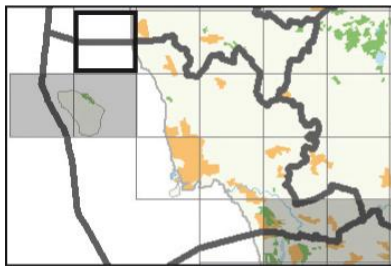
Totalt:	14 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	11
Undantagna:	0
Arter till 2008:	25
Arter till 2010:	32
Resultat:	+7

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
 Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
 Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
 Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
 Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
 Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
 Kejsartrollslända *Anax imperator*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
 Guldtrollslända *Cordulia aenea*
 Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*
 Metalltrollslända *Somatochlora metallica*
Pudrad kärrtrollslända *Leucorrhinia albifrons**
 Bred trollslända *Libellula depressa*
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Landskrona

Landskrona liknar Kävlinge så till vida, att det är till stora delar en jordbrukskommun med lite skog och ganska få våtmarker. Veldig få rutor har hittills bokats i Landskrona kommun som har ungefär samma förutsättningar som Kävlinge vad gäller möjliga arter. 25-30 arter bör kunna hittas, inte minst som det finns fina rinnande vatten i kommunen. En försiktig prognos är att ytterligare minst sex arter hittas under projektets gång. Inga rapporter kom för övrigt in över huvud taget från Landskrona kommun under 2010 så vi hoppas på större intresse där under 2011.

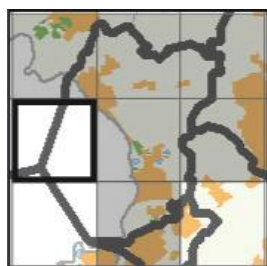
Totalt:	15 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	4
Undantagna:	1
Arter till 2008:	16
Arter till 2010:	24
Resultat:	+8

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Flodflickslända *Platycnemis pennipes*
Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*
Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Kejsartrollslända *Anax imperator*
Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
Bred trollslända *Libellula depressa*
Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*
Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**
Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Lomma

Samtliga rutor i Lomma kommun bokades redan första året, vilket borgar för god rapportering. Dock har inte så många rapporter inkommit ännu. Vi skrev efter första året, att vi nog kan förvänta oss att antalet arter åtminstone bör uppnå 25. Detta gjorde det redan under 2010, men ytterligare 1-3 arter bör kunna hittas. Att det kanske inte blir fler än så beror på relativt liten variation av våtmarksbiotoper och total avsaknad av en del typer, till exempel brunvatten och sjöar. Det kustnära läget ökar dock chanserna för att något udda ska observeras. Rinnande vatten-arter saknas nästan helt trots att Höje å mynnar ut i Lomma. Det verkar som dessa arter – med undantag för de båda jungfrusländorna – helt saknas i sydvästra Skåne.

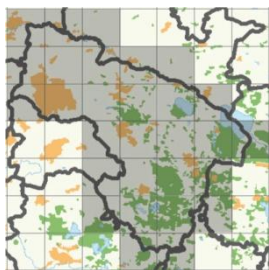
Totalt:	7 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	6
Undantagna:	1
Arter till 2008:	14
Arter till 2010:	25
Resultat:	+11

Blåbandad jungfruslända Calopteryx splendens
Blå jungfruslända Calopteryx virgo
Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa
Ljus lyrflickslända Coenagrion puella
Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum
Sjöflickslända Enallagma cyathigerum
Större kustflickslända Ischnura elegans
Större rödögonflickslända Erythromma najas
Mindre rödögonflickslända Erythromma viridulum
Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea
Brun mosaikslända Aeshna grandis
Höstmosaikslända Aeshna mixta
Kejsartrollslända Anax imperator

Tidig mosaikslända Brachytron pratense
Guldtrollslända Cordulia aenea
Metalltrollslända Somatochlora metallica
Bred trollslända Libellula depressa
Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata
Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum
Svart ängstrollslända Sympetrum danae
Gulfläckad ängstrollslända Sympetrum flaveolum
Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum
*Större ängstrollslända Sympetrum striolatum**
Tegelröd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Lund

Lunds kommun är inte oväntat mycket väl undersökt även vad gäller trollsländefaunan. Samtliga rutor är bokade och många arter har rapporterats. Trots det saknas det fortfarande helt rapporter från några rutor och ingen ruta har redovisats som klar. För att det ska hittas nya arter i Lunds kommun krävs något alldeles speciellt, vilket också inträffade under 2010 då landets första fynd gjordes här av **Aeshna affinis**. Annars saknas fortfarande tre arter som tidigare rapporterats från kommunen. Grön mosaikslända och griptångsflickslända har tidigare funnits vid Stensoffa, men lyser helt med sin frånvaro i de senaste årens rapporter. Rapporter av vinterflickslända har inte gjorts med vederbörlig dokumentation och tas därför inte med här. Ska artlistan i Lunds kommun späs på krävs det nästan att någon av dessa tre arter hittas, för de övriga biotoper som skulle kunna ge andra arter saknas (till exempel gungflyn med brunvatten och vattendrag i skog). Det vi däremot kan förvänta oss är, att det hittas fler lokaler för intressanta arter som vi idag bara har rapporter på från någon enstaka lokal i kommunen.

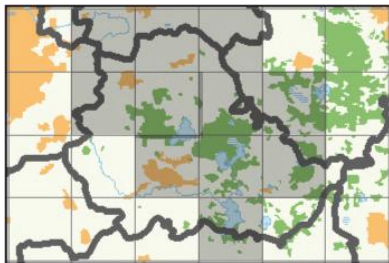
Totalt:	28 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	28
Undantagna:	0
Arter till 2008:	38
Arter till 2010:	40
Resultat:	+2

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
 Blå jungfruslända *Calopteryx virgo*
Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas**
 Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*
 Flodflickslända *Platycnemis pennipes*
 Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*
 Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*
Månflickslända *Coenagrion lunulatum**
 Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
 Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
 Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
 Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Mindre kustflickslända *Ischnura pumilio**
 Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
 Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*
Aeshna affinis*
 Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
 Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Kilfläckslända *Aeshna isocles*
 Starrmosaikslända *Aeshna juncea*
 Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
 Kejsartrollslända *Anax imperator*
 Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
 Sandflodtrollslända *Gomphus vulgatissimus*
 Guldtröslända *Cordulia aenea*
 Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*
 Metalltröslända *Somatochlora metallica*
Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*
 Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*
 Bred trollslända *Libellula depressa*
 Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
 Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
 Mindre sjötrollslända *Orthetrum coerulescens*
 Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*
 Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*
 Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
 Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**
 Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Svedala

Svedala är en kommun med mycket fina förutsättningar för en riktigt rik trollsländefauna. Det saknas egentligen inga våtmarksbiotoper, utan istället är det ett i dessa sammanhang något ofördelaktigt geografiskt läge som håller nere antalet arter. Rinnande vatten-arter saknas därför helt, med undantag för blåbandad jungfruslända. I nuläget tyder nämligen det inkomna materialet på, att de övriga arter som finns längs vattendrag helt saknas i sydvästra Skåne. Flodflickslända, sandflodtrollslända, stenflodtrollslända, kungstrollslända, spetsfläckad trollslända och även blå jungfruslända verkar inte ha några förekomster eller vara ytterst fåtaliga i Höje och Sege åars vattensystem. Den sistnämnda arten kan nog hittas i kommunen och möjligen någon art till i så det totala antalet när projektet är över bör vara strax under 40. Även fler lokaler med de mer intressanta arterna bör kunna hittas, då det finns hundratal mindre våtmarker i kommunen som ännu ej inventerats.

Totalt:	15 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	11
Undantagna:	0
Arter till 2008:	35
Arter till 2010:	36
Resultat:	+1

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*

Kraftig smaragdflickslända *Lestes dryas**

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*

Mindre smaragdflickslända *Lestes virens*

Röd flickslända *Pyrrhosoma nymphula*

Spjutflickslända *Coenagrion hastulatum*

Månflickslända *Coenagrion lunulatum**

Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*

Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*

Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*

Större kustflickslända *Ischnura elegans*

Större rödögonflickslända *Erythromma najas*

Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*

Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*

Brun mosaikslända *Aeshna grandis*

Kilfläckslända *Aeshna isoceles*

Starrmosaikslända *Aeshna juncea*

Höstmosaikslända *Aeshna mixta*

Gungflymosaikslända *Aeshna subarctica**

Grön mosaikslända *Aeshna viridis**

Kejsartrollslända *Anax imperator*

Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*

Guldtrollslända *Cordulia aenea*

Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*

Metalltrollslända *Somatochlora metallica*

Myrtrollslända *Leucorrhinia dubia*

Citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*

Nordisk kärrtrollslända *Leucorrhinia rubicunda*

Bred trollslända *Libellula depressa*

Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*

Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*

Svart ängstrollslända *Sympetrum danae*

Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*

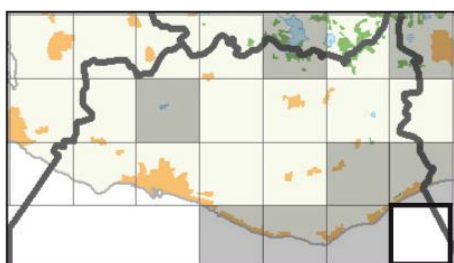
Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*

Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**

Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Trelleborg

Trelleborgs kommun är mycket rik på småvatten men fullständigt dominerat av jordbruksmark och få ytor med skog. Det saknas därför en del biotoper och när det kommer till vattendragen gäller samma sak här som i Svedala kommun (se ovan). Under 2010 bokades flera rutor i kommunen och från dessa har vi nu ganska gott om rapporter, till skillnad från samma tid förra året då i princip samtliga rapporter var från Ugglarps mosse. Ugglarps mosse är ett Natura 2000-område och något så ovanligt som ett dito som inrättats på grund av en trollsländeart – dock inte grön mosaikslända som man kan tro, utan citronfläckad kärrtrollslända som dock ännu ej rapporterats under projektets gång. Det finns en del fina biotoper, särskilt i den norra delen av kommunen, som inte inventerats än och med det i beaktande tror vi att ytterligare minst fyra arter på sikt kommer att tillföras artlistan. Kommunens läge kan också ge någon spännande art från andra sidan Östersjön, precis som under 2010 då ***Aeshna affinis*** hittades i en trädgård inne i Trelleborg.

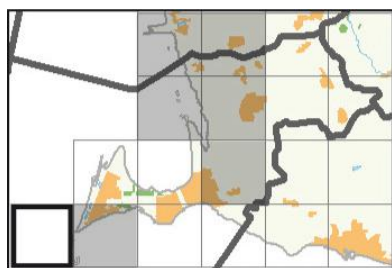
Totalt:	23 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	8
Undantagna:	0
Arter till 2008:	22
Arter till 2010:	28
Resultat:	+6

Blåbandad jungfruslända *Calopteryx splendens*
Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Ljus lyrflickslända *Coenagrion puella*
Mörk lyrflickslända *Coenagrion pulchellum*
Sjöflickslända *Enallagma cyathigerum*
Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Större rödögonflickslända *Erythromma najas*
Mindre rödögonflickslända *Erythromma viridulum*
Aeshna affinis*
Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
Brun mosaikslända *Aeshna grandis*
Kilfläckslända Aeshna isoceles
Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
Grön mosaikslända Aeshna viridis*

Kejsartrollslända *Anax imperator*
Tidig mosaikslända *Brachytron pratense*
Guldtrollslända *Cordulia aenea*
Gulfläckig glanstrollslända *Somatochlora flavomaculata*
Metalltrollslända *Somatochlora metallica*
Bred trollslända *Libellula depressa*
Fyrfläckad trollslända *Libellula quadrimaculata*
Större sjötrollslända *Orthetrum cancellatum*
Gulfläckad ängstrollslända *Sympetrum flaveolum*
Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**
Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Vellinge

Vellinge kommun är till mycket stora delar obanad mark i trollsländesammanhang, och dessutom väldigt fattig på lämpliga biotoper. Kommunen är troligen den med minst antal av de våtmarkstyper vi efterlyser i inventeringsmanualen. Brunvattensjöar omgivna av gungfly, näringsfattiga klarvattensjöar, vegetationsrika kärr, snabbbrinnande vatten i skogsmiljö samt långsamt rinnande vatten i jordbruksmiljö lyser alla med sin frånvaro. Samtidigt bör Vellinge, med anledning av sitt läge, utgöra den kommun med störst chans att hitta tillfälliga gäster. Kanske kan det under projektperioden hittas nya arter för landet i Vellinge kommun? Bland de många badgästerna och fågelskådarna som besöker Falsterbohalvön bör det finnas gott om trollsländeintresserade personer som kan bidra med observationer och bokningar av rutor. Totalt 15 arter hittills är förstås inte något som speglar verkligheten. Minst 13 till tror vi inventerarna kan hitta under de säsonger som återstår.

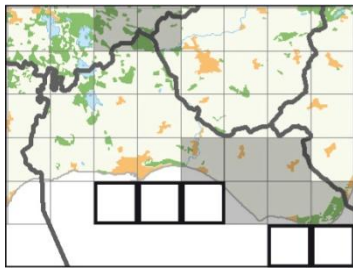
Totalt:	16 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	6
Undantagna:	1
Arter till 2008:	13
Arter till 2010:	15
Resultat:	+2

Allmän smaragdflickslända *Lestes sponsa*
Större kustflickslända *Ischnura elegans*
Blågrön mosaikslända *Aeshna cyanea*
Höstmosaikslända *Aeshna mixta*
Kejsartrollslända *Anax imperator*

Blodröd ängstrollslända *Sympetrum sanguineum*
Större ängstrollslända *Sympetrum striolatum**
Tegelröd ängstrollslända *Sympetrum vulgatum*

Ystad

Det finns många fina miljöer i Ystads kommun som rimligen innehåller en del intressanta trollsländor. I nuläget är dock förvånansvärt få rutor bokade och från de som är det har vi ännu inte fått så många rapporter. Kommunen ligger också bra till geografiskt för att där ska dyka upp nya arter för Skåne. Många av rutorna som är lediga ser mycket intressanta ut och finns där de biotoper vi söker kan antalet arter faktiskt bli högre än de 35-37 vi idag förväntar oss. I så fall sällar sig Ystads kommun till en av de mest artrika i Skåne. Vi hoppas få anledning att återkomma till det senare i projektet.

Totalt:	27 rutor
Färdiga:	0
Bokade:	8
Undantagna:	5
Arter till 2008:	13
Arter till 2010:	28
Resultat:	+15

Blåbandad jungfruslända Calopteryx splendens

Blå jungfruslända Calopteryx virgo

Kraftig smaragdflickslända Lestes dryas*

Allmän smaragdflickslända Lestes sponsa

Mindre smaragdflickslända Lestes virens

Röd flickslända Pyrrhosoma nymphula

Spjutflickslända Coenagrion hastulatum

Månflickslända Coenagrion lunulatum*

Ljus lyrflickslända Coenagrion puella

Mörk lyrflickslända Coenagrion pulchellum

Sjöflickslända Enallagma cyathigerum

Större kustflickslända Ischnura elegans

Blågrön mosaikslända Aeshna cyanea

Brun mosaikslända Aeshna grandis

Höstmosaikslända Aeshna mixta

Kejsartrollslända Anax imperator

Guldtrollslända Cordulia aenea

Citronfläckad kärrtrollslända Leucorrhinia pectoralis

Bred trollslända Libellula depressa

Fyrfläckad trollslända Libellula quadrimaculata

Större sjötrollslända Orthetrum cancellatum

Svart ängstrollslända Sympetrum danae

Blodröd ängstrollslända Sympetrum sanguineum

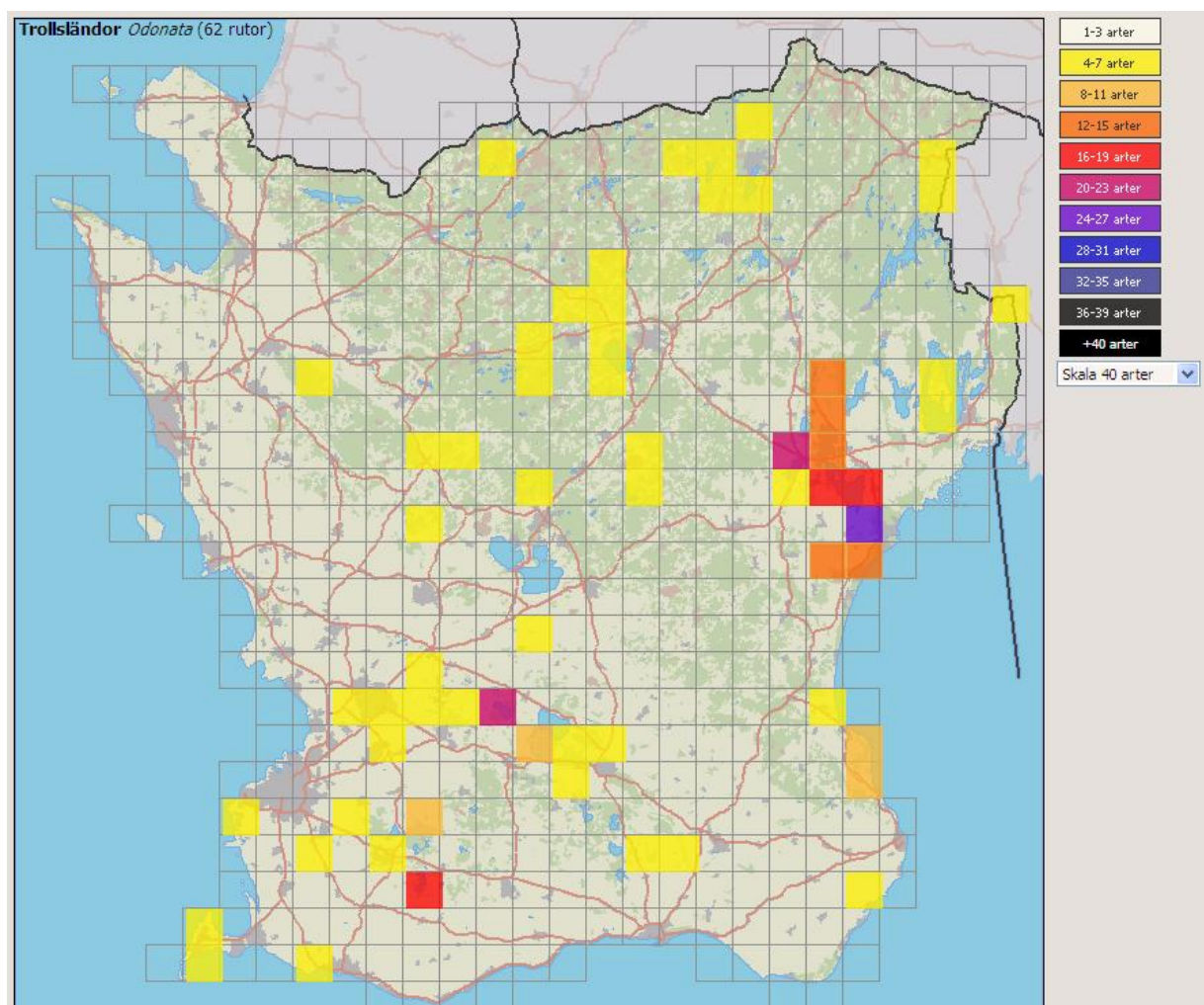
Tegelröd ängstrollslända Sympetrum vulgatum

Rapporter 2010

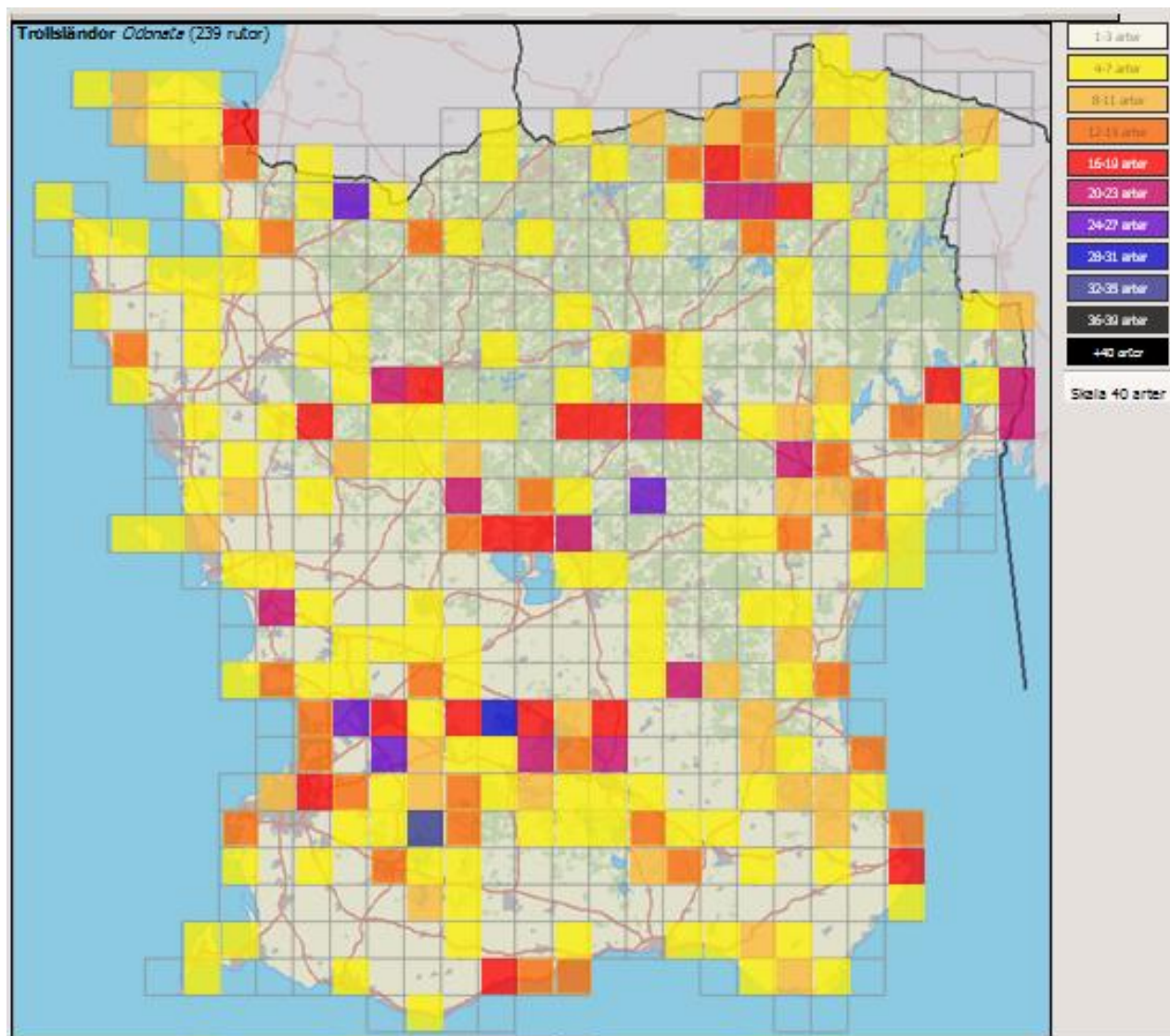
Alla våra uppgifter om fynd är hämtade från Artportalen, men vi förväntar oss att under projektet få in en del även i pappersform. Fynden är inte nödvändigtvis rapporterade av den eller de som bokat respektive ruta.

Antalet rapporter av trollsländor på Artportalen

- 1900-2005: 546 (figur 3)
- 2006: 311
- 2007: 594
- 2008: 1 616
- 2009: 3 288
- 2010: 4 221 (figur 4)

Figur 3. Samtliga rapporter av trollsländor i Skåne på Artportalen 1900-2005.

Figur 4. Samtliga rapporter av trollsländor i Skåne på Artportalen under endast 2010.

Tack till...

Ulf Lundwall på Studieförbundet Skåne-Blekinge, Region Skånes Miljövårdsfond, Länsstyrelsen i Skåne, Tommy Karlsson i Projekt Trollsländor i Östergötland, Eslövs kommun, Helsingborgs stad, Höganäs kommun, Kävlinge kommun, Landskrona kommun, Lomma kommun, Lunds kommun, Svedala kommun, Trelleborgs kommun, Ystads kommun, Vellinge kommun, praktikanterna Minette Lindberg och Cecilia Ljung samt alla som deltar i inventeringen och deltar på våra aktiviteter.

Referenser

ArtDatabanken, 2010. Utdrag med äldre data med skånska förekomster av citronfläckad kärrtrollslända *Leucorrhinia pectoralis*, grön mosaikslända *Aeshna viridis* och spetsfläckad trollslända *Libellula fulva*.

Askew, R. R, 2004. *The Dragonflies of Europe*. 2nd revised ed. Harley Books, Essex.

British Dragonfly Society, 2010. <http://www.dragonflysoc.org.uk>

Brooks & Lewington, 2010. *Field Guide to the Dragonflies and Damselflies of Great Britain and Ireland*.

Corbet, P & Brooks, S, 2008. *Dragonflies*. The New Naturalist Library. Collins.

Dannelid, E 2008. *Trollsländor i Sverige – en fälthandbok*. Länsstyrelsen i Södermanlands län.

Dijkstra, K-D (ed.), 2006. *Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe*. British Wildlife Publishing, Hampshire.

Fugle og Natur, 2010. <http://www.fugleognatur.dk/>

Fogh Nielsen, O, 1998. *De danske guldsmede*. Apollo Books, Stenstrup.

Gärdenfors, U. (red.), 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. ArtDatabanken, Uppsala.

Gärdenfors, U. (red.), 2010. *Rödlistade arter i Sverige 2010*. ArtDatabanken, Uppsala.

Lunds Botaniska Förening, 2009. Utdrag med kända förekomster av vattenaloe i Skåne.

Ott, J, 2001. *Expansion of Mediterranean Odonata in Germany and Europe — consequences of climate change*. Ur "Fingerprints of Climate Change".

Sahlén, G, 1996. *Sveriges trollsländor*, 2 uppl. Fältbiologerna, Sollentuna.

Sahlén, G, 2006. *Manual för basinventering av trollsländor*. Naturvårdsverket, Stockholm.

Sandhall, Å, 1994 i *Skånes Natur* 94:87. Skånes Naturvårdsförbund.

Sandhall, Å, 2000. *Trollsländor i Europa*, 2 uppl. Interpublishing, Stockholm.

Trollsländor i Östergötland, 2010. Årsrapport 2010.

Bilaga: Ny inventeringsblankett för 2011

Version 1.2 2011-02-16

INVENTERINGSBLANKETT		INVENTERARE	
DATUM LOKALNAMN BIOTOP/TYP ENLIGT MANUAL KOORDINATER	RUTNUMMER RAPPORTERT PÅ ARTPORTALEN (SÄTT I RYSS) LOKALNUMMER BESÖKNR VID INVENTERING AV LARVER (SÄTT I RYSS)		

♀	♂	♀	♂	Art
				Blå jungfruslända (<i>Calopteryx virgo</i>)
				Blåbandad jungfruslända (<i>Calopteryx splendens</i>)
				Allmän smaragdflickslända (<i>Lestes sponsa</i>)
				Kraftig smaragdflickslända (<i>Lestes dryas</i>)
				Mindre smaragdflickslända (<i>Lestes vires</i>)
				Vandrande smaragdflickslända (<i>Lestes barbarus</i>) *
				Vinterflickslända (<i>Sympecma fusca</i>) *
				Sibirisk vinterflickslända (<i>Sympecma paedisca</i>) EU**
				Flodflickslända (<i>Platynemis pennipes</i>)
				Större rödögonflickslända (<i>Erythronma najas</i>)
				Mindre rödögonflickslända (<i>Erythronma viridulum</i>)
				Röd flickslända (<i>Pyrrhosoma nymphula</i>)
				Spjutflickslända (<i>Coenagrion hastulatum</i>)
				Männflickslända (<i>Coenagrion lunulatum</i>) *
				Gripångsflickslända (<i>Coenagrion armatum</i>) *
				Myrflickslända (<i>Coenagrion johanssoni</i>) **
				Ljus lyrflickslända (<i>Coenagrion puella</i>)
				Mörk lyrflickslända (<i>Coenagrion pulchellum</i>)
				Dvärgflickslända (<i>Nehalennia spectiosa</i>) EN **
				Sjöflickslända (<i>Enallagma cyathigerum</i>)
				Större kustflickslända (<i>Ischnura elegans</i>)
				Mindre kustflickslända (<i>Ischnura pumilio</i>) *
				Vassmosaikslända (<i>Aeshna serrata</i>) **
				Fjällmosaikslända (<i>Aeshna caerulea</i>) *
				Höstmosaikslända (<i>Aeshna mixta</i>)
				Starrmosaikslända (<i>Aeshna juncea</i>)
				Gungflymosaikslända (<i>Aeshna subarctica</i>) *

♀	♂	♀	♂	Art
				Blågrön mosaikslända (<i>Aeshna cyanea</i>)
				"Blå mosaikslända" (<i>Aeshna affinis</i>) *
				Tidlig mosaikslända (<i>Brachytron pratense</i>)
				Grön mosaikslända (<i>Aeshna viridis</i>) EU*
				Brun mosaikslända (<i>Aeshna grandis</i>)
				Kilfläckslända (<i>Aeshna isocles</i>)
				Kejsartrollslända (<i>Anax imperator</i>)
				Vandrande mosaikslända (<i>Anax ephippiger</i>) **
				"Violet kejsartrollslända" (<i>Anax parthenope</i>) **
				Sandflodtrollslända (<i>Gomphus vulgatissimus</i>)
				Stenflodtrollslända (<i>Gomphomphus forcipatus</i>)
				Grön flodtrollslända (<i>Ophiogomphus cecilia</i>) VU, EU**
				Kungstrollslända (<i>Cordulegaster boltonii</i>)
				Tväfläckad trollslända (<i>Epiptera bimaculata</i>) *
				Guldtrollslända (<i>Cordulia aenea</i>)
				Metaltrollslända (<i>Somatochlora metallica</i>)
				Gulfläckad glanstrollslända (<i>Somatochlora flavomaculata</i>)
				Mindre glanstrollslända (<i>Somatochlora arctica</i>) *
				Fjälltrollslända (<i>Somatochlora alpestris</i>) **
				Tundratrollslända (<i>Somatochlora sahlbergi</i>) NT**
				Fyrfläckad trollslända (<i>Libellula quadrimaculata</i>)
				Bred trollslända (<i>Libellula depressa</i>)
				Spetsfläckad trollslända (<i>Libellula fulva</i>) *
				Större sjötrollslända (<i>Orthetrum cancellatum</i>)
				Mindre sjötrollslända (<i>Orthetrum coerulescens</i>) *
				Bred kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia caudalis</i>) EU*
				Pudrad kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia albifrons</i>) EU*
				Myrtrollslända (<i>Leucorrhinia dubia</i>)
				Nordisk kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia rubicunda</i>)
				Citronfläckad kärrtrollslända (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>) EU
				Gulfläckad ängstrollslända (<i>Sympetrum flaveolum</i>)
				Vandrande ängstrollslända (<i>Sympetrum fonscolombii</i>) *
				Svart ängstrollslända (<i>Sympetrum danae</i>)
				Tegelröd ängstrollslända (<i>Sympetrum vulgatum</i>)
				Större ängstrollslända (<i>Sympetrum striolatum</i>)
				Blodröd ängstrollslända (<i>Sympetrum sanguineum</i>)

** = Arter som ej är funna i Skåne (kräver alltid dokumentation)

* = Dokumentation krävs

Hotkategorier

RE = Försvunnen

EN = Starkt hotad

VU = Sårbar

NT = Missgynnad

EU = EU:s habitatdirektiv